

Хилько Максим Миколайович

Кандидат філософських наук, завідувач аналітичним відділом

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

НАН України (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-6365-339X>

e-mail: khylko@ukr.net

ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ ВИМІР РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Резюме

Проаналізовано недоліки домінуючих теорій міжнародних відносин, зокрема реалізму і лібералізму, щодо дослідження причин російської агресії проти України, як і їх нездатність пояснити мотивації відчайдушного спротиву українців. Обґрунтовано, що розгляд Росії як неоколоніальної держави, а також політики сусідніх з нею держав у контексті їх постколоніальних відповідей може заповнити існуючі прогалини у знанні, зокрема пропонуючи пояснення, як репрезентація ідентичності стимулює трансформації й прагнення до емансипаційних заходів у постколоніальних країнах.

Розкрито потенціал постколоніального підходу в дослідженні міжнародних відносин, зокрема для аналізу конфліктних відносин. Постколоніальна перспектива заповнює прогалини, властиві іншим теоретичним підходам, розглядаючи схильність колонізаторів використовувати владу для збереження гегемонії та розкриваючи, як російське гібридне сприйняття українців як того ж народу, але підлеглого, сформувало українську культуру опору гнобленню і поневоленню, що пояснює стійку та рішучу відповідь України на повномасштабну агресію.

Обґрунтовано, що хоча статус українців у Російській імперії та Радянському Союзі відрізнявся від досвіду західних заморських колоній, проте наявність спільних рис, таких як хижацька експлуатація людських та природних ресурсів, поневолення та примусові переселення, культурне пригнічення та маргіналізація корінних народів, обґрунтовує застосування постколоніального підходу. У цьому контексті Україна постає як показовий

приклад мотивованої нації, яка прагне звільнитися від колоніального влади і ствердити свій суверенітет.

Ключові слова: Україна, російська агресія, війна, постколоніалізм, неокolonіалізм, деколонізація.

Вступ

Повномасштабне російське вторгнення в Україну, а також жорстокість війни, включно із масштабними обстрілами критичної інфраструктури і чисельними жертвами серед цивільного населення, поставили питання щодо адекватності викликам сучасності провідних сучасних теоретичних рамок досліджень міжнародних відносин, оскільки жодна з них не сприяла прогнозуванню такого розвитку ситуації. Ні прихильники реалізму, ні їх ліберальні опоненти не могли переконливо пояснити цілі, характер, масштаб і методи ведення цієї найбільшої з часів Другої Світової війни в Європі.

У той же час триваючі у світовій науці дискусії щодо деколонізації досліджень міжнародних відносин [1; 2; 3] переважно оминають включення російсько-українських взаємин до свого фокусу дослідження. Немає єдності щодо доречності колоніального фокусу і серед вітчизняних дослідників. Тоді як одні пишуть про відбиток колоніальної спадщини Росії, що вплинув на траєкторію розвитку України [4; 5; 6], тоді як інші вважають, що визначення України як колонії заперечує її творчу роль у межах російської імперії [7]. При цьому, соціологічне дослідження, проведене Київським міжнародним інститутом соціології в 2023 році, показало, що 64% опитаних громадян погоджуються із твердженням, що Україна була колонією Російської імперії, тоді як третина (31%) — не погоджуються, а 5% не змогли визначитися із відповіддю на це запитання [8]. Відповідна позиція двох третин українських громадян є важливим аргументом на користь того, щоб більш детально звернути увагу на постколоніальний вимір російської агресії проти України, зокрема розглянути питання доречності застосування постколоніальних міжнародних студій для вивчення цього питання.

Методи дослідження

Мета статті полягає у здійсненні аналізу постколоніального виміру російсько-українських відносин. Теоретичною основою статті є застосування постколоніальних студій у міжнародних відносинах, зокрема дихотомії колонізатор-колонізований, а також поняття «іншості» для інтерпретації російсько-українського конфлікту. Критично аналізуються теоретичні підходи до російсько-українських відносин в рамках реалізму, лібералізму і конструктивізму.

Методологія дослідження базується на міждисциплінарному підході, що включає історичний та дискурсивний аналіз. Зокрема, історичний

аналіз дозволив простежити колоніальну та імперську спадщину Росії в Україні, включаючи культурне придушення, експлуатацію ресурсів та маніпулювання ідентичністю. Дискурс-аналіз дозволив продемонструвати як Росія представляє Україну в політичних і культурних наративах, і як це формує сприйняття і політику. Об'єктивний, неупереджений підхід дозволив відобразити критичну перспективу міжнародних відносин, підтримуючи деколонізацію виробництва знань і посилення маргіналізованих голосів в міжнародних дослідженнях.

Результати дослідження

Повномастабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році викрило обмеження провідних сучасних теорій міжнародних відносин як у поясненні мотивацій держави-агресора, так і щодо причин відчайдушного характеру спротиву українського народу. Послідовники реалізму концентрувалися на конкуренції великих держав, недооцінюючи внутрішньополітичні та культурні фактори, й сприймаючи Україну переважно як об'єкт, а не як суб'єкт міжнародних відносин. Натомість ліберали надто переоцінювали роль економічної взаємозалежності, проте їх сподівання, що взаємовигідна торгівля стримає агресію, не виправдалися. Ближче до розкриття мотивацій конфліктного потенціалу підійшли послідовники конструктивізму, що віддавали належне ролі ідентичностей, хоча й в межах цього напрямку було складно пояснити всі аспекти як імперських амбіцій Росії, так і глибокі причини українського спротиву [9].

Допомогти заповнити прогалини, які залишають інші теорії міжнародних відносин, могли би допомогти постколоніальні дослідження, які пропонують низку цінних ідей, які залишаються поза увагою інших підходів у міжнародних відносинах. Постколоніальні дослідження надають можливість зрозуміти глибоке коріння міжнародних конфліктів, сформоване минулою колоніальною динамікою та відповідями на неї. У контексті українсько-російських відносин складна взаємодія динаміки влади і підпорядкування, практик репрезентації, культурних взаємодій та формування ідентичності показує, що виточки конфлікту виходять за рамки наративів дилеми безпеки, розширення НАТО та економічних інтересів.

Парадоксально, але спротив застосуванню постколоніального підходу до дослідження російсько-українських взаємин висловлюють не лише російські автори та прихильники «розуміння Росії» в західній науковій думці. Після того, як колоніальний характер війни Росії проти України був підкреслений низкою авторитетних науковців по обидва боки Атлантики [10; 11], Київ очікував більш єдиної підтримки від країн, які самі нещодавно постраждали від колоніалізму. Втім, несприйняття постколоніального куту зору щодо російського вторгнення поширене і серед держав Глобального

Півдня, які самі донедавна перебували під тиском колонізаторів і донині скаржаться на постколоніальну політику щодо себе [12].

І хоча під час голосування за Резолюцію Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 12 жовтня 2022 року, яка засуджує спробу незаконної анексії Росією чотирьох регіонів України та вимагає виведення російських військ з території України, більшість країн Південної Америки та Африки проголосували «за», втім серед 50 країн в тій чи іншій формі не підтримали резолюцію майже всі представляють Глобальний Південь, а також кілька залежних від Росії пострадянських держав. Так, Білорусь, Росія, Нікарагуа, Північна Корея та Сирія проголосували «проти»; Азербайджан, Буркіна-Фасо, Венесуела, Джибуті, Екваторіальна Гвінея, Іран, Камерун, Сальвадор, Сан-Томе і Прінсіпі, а також Туркменістан не голосували; Алжир, Болівія, Бурунді, В'єтнам, Вірменія, Гвінея, Гондурас, Еритрея, Есватіні, Ефіопія, Зімбабве, Індія, Казахстан, Киргизстан, Китай, Конго, Куба, Лаос, Лесото, Малі, Мозамбік, Монголія, Намібія, Пакистан, Південна Африка, Південний Судан, Судан, Таджикистан, Таїланд, Танзанія, Того, Уганда, Узбекистан, Центральноафриканська Республіка, а також Шрі-Ланка утрималися.

Загалом, попри негативне сприйняття російської агресії проти України, країни Глобального Півдня здебільшого воліють утримуватися від зайняття активної позиції щодо засудження дій Р. Ф. Парадоксально, але для країн Глобального Півдня сприйняття української перспективи щодо колоніального характеру російської агресії є складним значною мірою саме через їхню власну колоніальну спадщину. Адже ті західні уряди, які зараз підтримують опір України російському імперіалізму, раніше були саме тими «колоніальними державами, які керували народами Глобального Півдня, тоді як СРСР часто підтримував антиколоніальну боротьбу» [13]. І російська пропаганда Росії докладає всіх зусиль для підтримки та зміцнення свого іміджу лідера в боротьбі з неокolonіалізмом [14].

З цією метою «російське керівництво зображує конфлікт в Україні як спробу Заходу колонізувати Росію» [15], «цинічно намагаючись представити незаконні дії Росії в Україні як антиколоніальну відповідь на західну гегемонію» [16]. Лише іспаномовні версії *Russia Today* та *Spuntik* мають аудиторію понад 30 мільйонів постійних глядачів та слухачів [17]. Водночас Україна та її західні партнери значно відстають за рівнем інформаційної активності на Глобальному Півдні, де російські наративи мають ширше охоплення [18].

Більше того, ця позиція просувається не лише на політичному та медійному рівні, але й в академічній сфері. Наприклад, В'ячеслав Морозов, колишній професор Тартуського університету, пояснює російську агресію як нібито «оборонні кроки», спровоковані «тим, що вона сприймає

як експансію Західної імперії, яка через серію «кольорових революцій» зміцнює свою гегемонну позицію у світових справах» [19, с. 135]. У той же час, спроби оскаржити російські постколоніальні наративи в академічній спільноті [11; 20] залишаються рідкісними голосами. А українські дослідження — маргіналізованими порівняно з російськими навіть на Заході [21; 22], не кажучи вже про країни Глобального Півдня.

Застосування постколоніальної призми до російсько-українських відносин передбачає розгляд у цьому розділі проекції влади, репрезентації, маркерів ідентичності, гібридності та опору нав'язуванню домінуючих норм. Такий підхід вимагає попереднього дослідження дихотомії колонізатор-колонізований в історичному контексті російсько-українських відносин. І хоча ця дискусія не нова [23; 24], але досі не сприймається належним чином в академічних колах. При цьому, в спадщині Росії проявляються характеристики імперських і колоніальних моделей, включаючи територіальне придбання шляхом витіснення корінного населення, насильницьку асиміляцію, переселення місцевих жителів і вкорінення поселенців, а також схиляння до співпраці місцевих інституцій [25]. Культурне приниження включало знищення або придушення корінних елементів і натомість звеличення всього центрального, що супроводжувалося колонізацією освітньої сфери.

Домінування Росії було очевидним у її спробах переписати історичну спадщину України [26; 27] та маніпулювати її культурною спадщиною шляхом формування наративів та використання текстових практик. На відміну від України та Польщі, які значною мірою поклалися на письмові джерела для відображення своєї історії, Росії бракувало порівнянної традиції текстової документації. Однак Росія привласнила текстовий досвід України, включаючи документи Київської Русі, використовуючи це, щоб оскаржити історичний наратив та спадщину України, інтегрувати її культурну спадщину в російський контекст та заперечити державотворчу діяльність України. Ці критерії, серед багатьох інших, дають нам основу для класифікації російського, а згодом і радянського панування в Україні як колоніального та імперіалістичного, що доводить, що колоніальна політика може охоплювати не лише заморські території, а й охоплювати імперські прикордонні та суміжні землі [28].

Механізми управління включали колоніальні практики «креолізації» [29], коли на нижчі адміністративні посади призначалося місцеве російськомовне населення. Україна пережила низку насильницьких дій та політик, включаючи Голодомор 1932-1933 років, нині визнаний багатьма країнами світу як геноцид [30], масові депортації українців до інших регіонів СРСР у 1944-1951 роках [31], масові репресії та втрати української політичної та інтелектуальної еліти. Ці дії також супроводжувалися

економічною експлуатацією і привласненням ресурсів. У 1930-х роках українські селяни, яким було відмовлено у видачі документів, фактично були замкнені в сільських гетто, позбавлені свободи пересування. З 1950-х років у СРСР природний газ масово видобувався переважно в Україні [32].

І хоча підхід Росії до України відрізнявся від традиційних західних колоніальних практик у питанні ставленні до українців як до етнічно подібної групи [33, с. 110], проте це не означало більш сприятливих умов. Українців називали «малоросами», маючи на увазі, що їхні регіональні риси ідентичності включені в ширшу російську ідентичність, а нав'язування таких термінів, як «малорос» або «хохол» використовувалося для знищення рис національної ідентичності. Російська стратегія для досягнення цієї мети включала розробку концепції однаковості двох народів, яка розглядала українців не як «Інший» компонент російської ідентичності, а радше як по суті той самий народ, лише з певними регіональними особливостями. І якщо в царській Росії переважала модель заборони формування ідентичності, то в радянську епоху це була модель заміщення, за якої українські національні символи поступово замінювалися імперськими шляхом переіменування, а потім — імперськими основами чи маркерами [26, с. 153].

При цьому, Мирослав Шкандрій обґрунтовує, що «східне» зображення України в російській літературі має схожість зі східними зображеннями колоніальних територій, поширеними в західних літературних творах. У цьому контексті Україна постійно займає роль прикордоння, існуючи на периферії та відстаючи, позбавлені внутрішньої цінності чи мети, тим самим набуваючи екзотичної аури [28, с. 30, 121-122].

Висновки

Аналіз постколоніального виміру російсько-українських відносин, дає підстави вважати виправданим розглядати як російську агресію проти України, так і спротив українців через призму постколоніальних студій. Гібридне сприйняття росіянами українців як того ж самого, але водночас підлеглого народу, сформувало такі ідентичні риси українців, як культуру протесту та опору гнобленню і поневоленню, що пояснює стійку та рішучу відповідь України на повномасштабну агресію.

Постколоніалізм збагачує пануючі в міжнародних дослідженнях теоретичні підходи, зокрема пропонуючи додаткові інструменти для аналізу конфліктних відносин. Так, неврахування реалістами прагнення України щодо захисту свого суверенітету, що є екзистенційним для її онтологічної безпеки, заважає їм усвідомити глибоку суперечність цього прагнення із стремлінням Росії до максималізації свого впливу, що стає центральною проблемою безпеки в регіоні. Зосереджуючись на розширенні НАТО як нібито причині початку війни, реалісти нехтують значенням внутрішніх факторів та стратегічної культури Росії у формуванні її рішення розпочати

війну. Постколоніальні ж дослідження пропонують альтернативну перспективу, згідно з якою Україна розглядає членство в ЄС та НАТО як емансипаційні та деколонізуючі заходи, що дозволяють їй втратити дестабілізуючий вплив Росії та отримати гарантії безпеки.

Неоліберальні теорії демократичного миру та взаємозалежності не можуть переконливо пояснити ні провал зусиль щодо демократизації Росії, ні чому спроби НАТО та ЄС залучити Росію до спільних ініціатив у сфері безпеки і взаємовигідних торговельних відносин не дали бажаних результатів. Розгляд Росії як неокolonіальної держави, а також політики сусідніх з нею держав у контексті їх постколоніальних відповідей може заповнити існуючі прогалини у знанні, зокрема пропонуючи пояснення, як репрезентація ідентичності стимулює трансформації й прагнення до емансипаційних заходів у постколоніальних країнах. У цьому контексті Україна постає як показовий приклад мотивованої нації, яка прагне звільнитися від колоніальної влади і ствердити свій суверенітет.

Список посилань/References

1. Tucker, K. (2018). Unraveling coloniality in international relations: Knowledge, relationality, and strategies for engagement. *International Political Sociology*, 12(3), 215 – 232. <https://doi.org/10.1093/ips/oly005>
2. Hassan, S. W. U., & Sajjad, F. (2022). The decolonial turn: New challenges to international relations traditions. *Journal of Contemporary Studies*, 11(2), 23 – 41. <https://doi.org/10.54690/jcs.v11i2.228>
3. Davis, N. (2022). Decolonizing Eastern European studies: Interview with Professor Norman Davies [Video]. Facebook. https://www.facebook.com/CUUAsoc/videos/decolonizing-eastern-european-studies-interview-with-professor-norman-davies/1560014551062883/?locale=ms_MY
4. Riabchuk, M. (2010). The Ukrainian “Friday” and the Russian “Robinson”: The uneasy advent of postcoloniality. *Canadian-American Slavic Studies*, 44(1), 7 – 24.
5. Riabczuk, M. (2013). Colonialism in another way: On the applicability of postcolonial methodology for the study of postcommunist Europe. *Porównania*, 13, 47 – 59. <https://doi.org/10.14746/p.2013.13.10972>
6. Motyl, A. (2013, February 11). Soviet-style imperialism & the Ukrainian language. *World Affairs Journal*
7. Hrytsak, Y. (2015). The postcolonial is not enough. *Slavic Review*, 74(4), 732 – 737. <https://doi.org/10.5612/slavicreview.74.4.732>

8. Kyiv International Institute of Sociology. (2023). Historical memory: Results of a sociological survey of adult residents of Ukraine. Analytical report (76 pp.). https://kiis.com.ua/materials/news/20230320_d2/UCBI_History2023_rpt-UA_fin.pdf
9. Khylyk, O., & Khylyk, M. (2024). Explanatory potential of the postcolonial approach for understanding the Russia – Ukraine war. *Topos*, (2), 18 – 41. <https://doi.org/10.61095/815-0047-2024-2-18-41>
10. Snyder, T. (2022, March 28). The war in Ukraine is a colonial war. *The New Yorker*. <https://www.newyorker.com/news/essay/the-war-in-ukraine-is-a-colonial-war>
11. Mälksoo, M. (2022). The postcolonial moment in Russia’s war against Ukraine. *Journal of Genocide Research*, 25(3 – 4), 471 – 481. <https://doi.org/10.1080/14623528.2022.2074947>
12. Khylyk, M., & Khylyk, O. (2024). Navigating Global South’s ambivalent stance on Russia – Ukraine war. *Evropský politický a právní diskurz*, 11(3), 5 – 15. <https://doi.org/10.46340/eppd.2024.11.4.1>
13. Karadjis, M. (2023, March 22). The Global South’s views on Ukraine are more complex than you may think. *New Lines Magazine*. <https://newlinesmag.com/argument/the-global-souths-views-on-ukraine-are-more-complex-than-you-may-think>
14. Shekhovtsov, A. (2022). Russia’s strategic and tactical narratives in its war against Ukraine (CDI Dispatch No. 8). Centre for Democratic Integrity. <https://www.youtube.com/watch?v=ca4nOo9f4m4>
15. Kozyrev, V. (2023). China’s pro-Russian neutrality position in the Ukraine crisis as part of its “hybrid” confrontation with the West. *East Asian Policy*, 15(2), 77 – 88. <https://doi.org/10.1142/S1793930523000132>
16. Šćepanović, J. (2024). Subversive narratives and status-seeking: A look at Russia’s outreach to the developing world after the Ukraine war. *International Journal*. <https://doi.org/10.1177/00207020241257630>
17. Farah, D., & Ortiz, R. D. (2023). Russian influence campaigns in Latin America (Special Report). United States Institute of Peace. <https://www.usip.org/publications/2023/10/russian-influence-campaigns-latin-america>
18. Klyszcz, I. (2023, January 30). It is not about ‘neutrality’: How the Global South responds to Russia’s invasion. Heinrich-Böll-Stiftung. <https://www.boell.de/en/2023/01/30/it-not-about-neutrality-how-global-south-responds-russias-invasion>

19. Morozov, V. (2015). *Russia's postcolonial identity: A subaltern empire in a Eurocentric world*. Palgrave Macmillan.
20. Durdiyeva, S. (2023). 'Not in our name': Why Russia is not a decolonial ally or the dark side of civilizational communism and imperialism. *The SAIS Review of International Affairs*. <https://saisreview.sais.jhu.edu/not-in-our-name-why-russia-is-not-a-decolonial-ally-or-the-dark-side-of-civilizational-communism-and-imperialism>
21. Chernetsky, V. (2003). Postcolonialism, Russia, and Ukraine. *Ubandus Review*, 7, 32 – 62. <https://www.jstor.org/stable/25748122>
22. Kurylo, B. (2023). The Ukrainian subject, hierarchies of knowledge production, and the everyday: An autoethnographic narrative. *Journal of International Relations and Development*, 26, 685 – 697. <https://doi.org/10.1057/s41268-023-00310-5>
23. Moore, D. C. (2001). Is the post- in postcolonial the post- in post-Soviet? Toward a global postcolonial critique. *PMLA*, 116(1), 111 – 128.
24. Szeptycki, A. (2011). Ukraine as a postcolonial state? *The Polish Quarterly of International Affairs*, 20(1), – 29.
25. Kassymbekova, B. (2022, November 17). Empires and nation-states: The Russian-Ukrainian war and decolonizing of Eastern European studies. *Deutsch-Ukrainische Historische Kommission*. <https://www.youtube.com/watch?v=qL26qQXwjSo>
26. Yurchuk, O. (2013). Some comments concerning Ukrainian postcolonial studies. *Slavia Occidentalis*, 70(2), 147 – 155. <http://hdl.handle.net/10593/12747>
27. Sukhov, O. (2023, June 13). How Russia steals and rewrites Ukrainian history to justify its claims in Ukraine. *Kyiv Independent*. <https://kyivindependent.com/how-russia-steals-and-rewrites-ukrainian-history-to-justify-its-claims-in-ukraine>
28. Shkandrij, M. (2001). *Russia and Ukraine: Literature and the discourse of empire from Napoleonic to postcolonial times*. McGill-Queen's University Press.
29. Riabchuk, M. (2000). Ukrainian nationalism: An attempt to (de)mystify. In M. Riabchuk, *From Little Russia to Ukraine: Paradoxes of belated nation building* (pp. 13 – 45). Krytyka.
30. HolodomorMuseum. (n.d.). *WorldwiderecognitionoftheHolodomoras genocide*. Holodomor Museum, Ukraine. <https://holodomormuseum.org.ua/en/recognition-of-holodomor-as-genocide-in-the-world>

31. Ukrainian Institute of National Memory. (2019, September 2). Let us remember about deportations of 1944-1951. Ukrainian Institute of National Memory. <https://uinp.gov.ua/informaciyini-materialy/vchytelyam/metodychni-rekomendaciyi/pamyataymo-pro-deportaciyi-1944-1951-rokiv>
32. Texty. (2018, June 8). How Ukrainian gas made USSR an energy superpower [in Ukrainian]. Texty.org.ua. https://texty.org.ua/articles/85745/Jak_ukrajinskyj_gaz_zrobyv_SRSR_jenergetychnoju_superderzhavoju-85745
33. Kappeler, A. (2014). Ukraine and Russia: Legacies of the imperial past and competing memories. *Journal of Eurasian Studies*, 5(2), 107 – 115. <https://doi.org/10.1016/j.euras.2014.05.005>

Maksym Khyenko

Candidate of Philosophical Sciences, Head of the Analytical Department

*Vernadsky National Library of Ukraine, National Academy of Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)*

<https://orcid.org/0000-0001-6365-339X>

e-mail: khyenko@ukr.net

**THE POST-COLONIAL DIMENSION OF RUSSIAN
AGGRESSION AGAINST UKRAINE**

Abstract

The article analyses the shortcomings of the dominant theories of international relations, in particular realism and liberalism, in exploring the causes of Russian aggression against Ukraine, as well as their inability to explain the motivations for the desperate resistance of Ukrainians. It is argued that considering Russia as a neocolonial power, as well as the policies of its neighbouring states in the context of their postcolonial responses, can fill existing knowledge gaps, in particular by offering an explanation of how identity representation stimulates transformation and the desire for emancipatory measures in postcolonial countries.

The potential of the postcolonial approach in the study of international relations, in particular for the analysis of conflict relations, is revealed. The postcolonial perspective fills in the gaps inherent in other theoretical approaches by examining the tendency of colonisers to use power to maintain hegemony and revealing how the Russian hybrid perception of Ukrainians as the same people, but subordinate, has shaped the Ukrainian culture of resistance to oppression and enslavement, which explains Ukraine's resilient and decisive response to full-scale aggression.

It is substantiated that although the status of Ukrainians in the Russian Empire and the Soviet Union differed from the experience of Western overseas colonies, the presence of common features, such as predatory exploitation of human and natural resources, enslavement and forced relocation, cultural oppression and marginalisation of indigenous peoples, justifies the use of a postcolonial approach. In this context, Ukraine appears as an illustrative

example of a motivated nation seeking to free itself from colonial rule and assert its sovereignty.

Keywords: Ukraine, Russian aggression, war, postcolonialism, neocolonialism, decolonisation.

Стаття надійшла до редакції 12.02.25

© Хилько М. М., 2025